

ספר ויקרא
① ימין א"ט

טובים נעשה

③ ספר ויקרא

הנבוכים⁹⁸ כי טעם הקרבנות בעבור שהמצרים והכשדים אשר היו ישראל גרים ותושבים בארצם מעולם היו עובדים לבקר ולצאן, כי המצרים עובדים לטלה⁹⁹, והכשדים עובדים לשדים אשר יראו להם בדמות שעירים, ואנשי הודו עד היום לא ישחטו בקר לעולם, בעבור כן צוה לשחוט אלה השלשה מינין * לשם הנכבד כדי שידע כי הדבר שהיו חושבים כי הם בתכלית העבירה¹ הוא אשר יקריבו לבורא, ובו יתכפרו העונות כי כן יתרפאו האמונות הרעות שהם מדוי הנפש, כי כל מדוי וכל חולי לא יתרפאו כי אם בהפסן. אלה דבריו ובהם האריך. והנה הם דברי הכאי, ירפאו שבר גדול וקשיא רבה על נקלה², יעשו שולחן ה' מגואל³, שאיננו רק להוציא מלבן של רשעים וטפשי עולם*, והכתוב אמר כי הם לחם אשה לריח ניחוח וגם כי לפי שטותם של מצרים לא תתרפא מחלתם בזה, אבל תוסיף * ומכאוב כי מחשבת הרשעים הנבוכים לעבוד למול סלה ומזל שור שיש להם כח בהם כפי מחשבתם, ולכן לא יאכלו אותם לכבוד כחם ויסודם, אבל אם יזבחו אותם לשם הנכבד

הקדמונים נחלקו בטעם הקרבנות: — המורה (נבוכים ג, מו) אמר כי הוא להרחיק לב האדם מעבודה זרה. הרמב"ן (ויקרא א, ט) וסייעתו אמרו כי הוא לקרב כל הכוחות העולמות, והוא ענין עלעקטרי רוחני, אשר בפעולות הכהן עשה גבוהות בעולמות שונים כידוע. ואולי יש להכריע, כי קרבנות במה הם רק להרחיק עבודה זרה מלבבות עם ישראל, לכן צוה כי יקטירו לשם שמים. לא כן קרבנות בית המקדש — המה ודאי לקרב העולמות ולחבר דברים (ומצאתי אחרי זה בדברי רלב"ג בתועליותיו במלכים על קרא ד"יק בבמות הוא מזבח ומקטיר" (מלכים א, ג, ג) — שאף שהיו מותרות אין בהם כונה עצמית, יעויין שם)². ומקור לזה הא דתנן ריש פרק חטאת (ובחים ק"ג, א):

זה כבוד להם ומעלה והם עצמם כך הם נוהגים, כמו שאמר ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים⁵, ועושי העגל וזבח⁶ לו. והרב מוכיר⁷ שהיו מקריבים ללבנה בכל ראשי חדשיהם. ולשמש בעלותה במזלות הידועים להם בספריהם, ויותר תרפא המחלה באכלינו מהם לשובע שהוא אסור להם ומגונה בעיניהם ולא יעשו כן לעולם, והנה נח בצאתו מן החיבה עם שלשת בניו אין בעולם כשדי או מצרי הקריב קרבן וייטב בעיני ה' ואמר בו וירח ה' את ריח הנחוח*, וממנו אמר אל לבו לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם⁸, והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו*, ולא היה עדיין בעולם שמץ ע"ג כלל, ובלעם אמר את שבעת המזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבח⁹, ואין דעתו עתה לשלול ממנו אמונות רעות ולא נצטוה בכך*, אבל עשה כן לקרבה אל האלהים כדי שיחול עליו הדבור, ולשון הקרבנות את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי¹⁰, וחלילה * שלא יהא בהם שום תועלת ורצון רק שוללות לע"ג מדעת השוטים, ויותר ראוי לשמוע הטעם שאומרים¹¹ בהם כי בעבור שמעשי¹² בני אדם נגמרים במחשבה ודבור ובמעשה, צוה השם כי כאשר יחטא ויביא קרבן יסמוך ידיו עליו כנגד המעשה, ויתודה בפיו כנגד הדבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאווה¹³, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לילא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו, והמנות * להחיות בהן מורי התורה שיחפלו עלי¹⁴, וקרבן התמיד בעבור שלא ינצלו הרבים מחטוא המיד, ואלה דברים מתקבלים מושכים הלב כדברי¹⁵ אגדה. וי

אין ריח ניחוח בבמה קטנה, הרי דקדשי במה אינם לריח נחוח⁵. וזוהו יובן הא דאמר רב נתן (גדרים כב, א): הנודר כאילו בנה במה (והמקיימו כאילו הקריב עליו קרבן), היינו שבמה היא לגדור עצמו מעבודה זרה. אבל בזמן שבית המקדש קיים הוא עושה רשע במה שגודר עצמו מעבודה זרה בהא דבונה במה, הלא ה' בהיכל קדשו ויכול להקריב במקדש⁶ כן הנודר, הוא רוצה לגדור עצמו בנדר, אבל הוא מוסיף פשע, שכבר גדרתו התורה באזהרותיה המאירות לעיניי⁷. ודו"ק.

ובזה נתגלה לי סוד במה שחדש רבינו חיים כהן במגילה דף י. א למאן דאמר לא קדישה לעתיד לבא, מכל מקום בבמה אסור להקריב, יעויין שם⁸. משום דאנשי כנסת הגדולה בטלינהו ליצרא דעבודה זרה (יומא סט, ב), אם כן תו אין צורך להקריב בבמה לגדור העם מעבודה זרה, ואין חפץ להשם בבקר וצאן בבמה שאינם לריח נחוח, רק בשביל להגדירם שלא יקריבו לעבודה זרה. אם כן כי בטלה יצרא דעבודה זרה אסור להקריב בבמה⁹.

④ רמב"ם

א"י שמואל בר נחמני א"י ונתן מ"ד כ"ו אתה אבנו כי אברהם לא ידענו ישראל לא יכיר אתה ה' אבנו נאלט מעולם שמך לעתיד לבא אמר לו הקב"ה לאברהם בנך המא לי אמר לפני רבשע ימרו על קדושת שמך אמר אימר ליה ליעקב והיה ליה עשר נדול בנים אפשר רבני דמי עלייהו אמר ליה בנך המא אמר לפני רבשע ימרו על קדושת שמך אמר לא בסבי טעמא ולא בחדק עצה אמר לו ליצחק בנך המא לי אמר לפני רבשע בני ולא בנך בשעה שהקדימו לפניך נעשה נשמע קראת להם בני בכורי עבשוי בנימיח לא בנך ועוד כמה המא כמה שנותו של אדם שבעים שנה דל עשרין ולא ענשה עלייהו פשו להו המשיך דל כיה דליחתי צוה להו כיה דל תרתי סרי ופלגא רצלו מכל דבית הכסא פשו להו תרתי סרי פלגא אמ אתה סביל את כולם מוטב ואם לא פלגא עלי ופלגא עליך ואחיל כולם לי הא קריבית נפש קמך פתרו ואצרו (כי) אתה אבנו אמר להם יצחק ד שארם מקלסן לי קלסן להקב"ה ומתי להו יצחק הקב"ה בעינייהו ויד נשאו עיניהם למרום ואמרים אתה ה' אביו נאלטו מעולם שמך

ח ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה ולידע טוף עינים כפי כחו. ודבר שלא ימצא לו טעם ולא ידע לו עילה אל יהי קל בעיניו ואל יהרוס לעלות אל יי פן יפרוץ בו ולא תהא מחשבתו בו כמחשבתו בשאר דברי החול. בוא וראה כמה החמירה תורה במעילה, ומה אם עצים ואבנים ועפר ואפר כיון שנקרא שם אדון העולם עליהם בדברים בלבד נתקדשו וכל הנוהג בהן מנהג חול מעל ביי ואפילו היה שוגג צריך כפרה, קל וחומר למצוות שחקק לנו הקב"ה שלא יבעט אדם בהן מפני שלא ידע טעמן ולא יחפה דברים אשר לא כן על יי ולא יחשב בהן מחשבתו בדברי החול. הרי נאמר בתורה ושמתם את כל חקותי ואת כל משפטי ועשייתם אותם. ואמרו חכמים ליתן שמירה ועשייה החוקים כמשפטים. והעשייה ידועה היא שיעשה החוקים והשמירה שיותר בהן ולא ידמה שהן פחותין מן המשפטים. והמשפטים הן המצוות שטעמן גלוי וטובה עשייתן בעולם הזה ידועה כגון ייסור גזל ושפיכות דמים וכיבוד אב ואם. והחוקים הן המצוות שאין טעמן ידוע אמרו חכמים חוקים שחקקתי לך ואין לך רשות להרהר בהן ויצרו של אדם נוקפו בהן ואומות העולם משיבין עליהן כגון איסור בשר חזיר ובשר בחלב ועגלה ערופה ופרה אדומה ושעיר המשתלה : וכמה היה דוד המלך מצטער מן המנינים והגרים שהיו משיבין על החוקים וכל זמן שהיו רודפין אותו בתשובות השקר שעורכין לפי קוצר דעת האדם היה מוסיף דבקה בתורה. שני טפלו עלי שקר וזים אני בכל לב אצור פקדתיך. ונאמר שם בענין כל מצותיך אמנתה שקר רדפוני עורני : וכל הקרבנות כולן מכלל החוקים הן, לפיכך אמרו חכמים שאף על עבודת הקרבנות העולם עומד, שבעשיית החוקים והמשפטים זוכין הישרים לחיי העולם הבא. והקדימה תורה צויה על החוקים שני ושמתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם :

①

עולה אשה ריח נהרה. היטב אמר בזה בס' מעשי ה' (מאמר ב' פ' כ"ז) מה שנאמר בקרבנות ריח נוחח לה', לא לספר מעלת הקרבנות בא כ"א מעשה האיש ומחשבותיו, כי המביא קרבן לא יחשוב שבקרבנו לבד נתכפר עונו, אבל יעלה בדעתו שקרבנו אינו כ"א ריח נוחח אל מה שהוא עתיד לעשות, ואם איננו מתקן מעשיו נאמר עליו: למה לי רוב זבחיכם, והושאל אליו ית' לשון ריח נוחח, כי כאשר הריח הטוב הבא מרחוק עד על הדבר בעצמו היותו טוב, כמו כן יהיה הקרבן לפני ה' במבשר על המעשים הטובים שעתיד המקריב לעשות מכאן והלאה, ונקרא ריח כי על כל דבר נרגש אל המרגיש טרם בוא אליו יושאל לו בלשונו לשון ריח כבאיוב מרחוק ריח מלהמה שפי' ירגיש, ואמר א"כ כל המביא קרבן יתן דעתו לעשות תשובה ולהתקרב אליו ית' עד שמקרבן זה ריח ה' מעשיו הטובים שיעשה מהיום, עכ"ד. ולתת תכלין לדבריו הנעמיים יש לי לכאר שאר תיבות המאמר ג"כ על כוונה זו, והוא, עולה

להתעלות ולהתרומם במעלה וכהשיבות המעשים והמדות, הפך הירידה למדרגה התחתונה במעשים ומדות הפחתות ובוזויות (ערהאבנן זיון) כענין ואת עלית על כולנה, כי המעשים הטובים הם נעלים ומרומם לחשיבותם. אשה, להשאר אמיץ וחזק על משמרת עבודת ה' (שטאנדהאפט, אריסדויערנד, אונפערנדרפליך אים ענטשלוס דער גוטען טהאטען) מענין זכרו זאת והתאושו (ושעיה מ"ח) דתרגמו ואתקפו, והוא ההתחזקות בדעות ישירות ובמעשים נכונים לבלתי השתנות אל הפוכם ככל המון התאוות הזמניות המתרגשות לכא אל תוך תדרי לב האדם. ריח נוחח, שירצו לה' מעשיו הטובים ודרכיו הישרים אשר יבחר לעשות מהיום והלאה, כי המע"ט מכונים בשם ריח, ריח לו כלבונן, ואמר דו"ל ריח עולה, ריח תפלה, ריח מעשים, ומה וירח את ריח בגדיו, עמשי.

עולה (1) עולה

משנה ח'

לפנים מן החוקה מקדש מהם - שאוקלים שם קדשים קלים ומעשר שני. הר הפיח מקדש ממנו - שאין זבים וזבות נדות ויולדות נקנסים לשם. החיל מקדש ממנו - שאין גזים וטמא מת נקנסים לשם. עזרת נשים מקדשת ממנו - שאין טבול יום נקנס לשם, ואין סביבים עליה מטאת. עזרת ישראל מקדשת ממנה - שאין מחסר כפורים נקנס לשם, וסביבין עליה מטאת. עזרת הפהנים מקדשת ממנה - שאין ישראל נקנסים לשם אלא בשעת צרכיהם: לסמיכה, לשחיטה, לתנופה.

משנה ג' הפיס השני - מי שוחט, מי זורק, מי מדוש מזבח הפנימי, ומי מדוש את המנורה, ומי מעצה אכרים כקבש: הראש והרגל, ושתי הידים, העקץ והרגל, הקזה והגרה, ושתי הדפנות, והקרבנים, והסלת, והחבתין, והזין. שלשה עשר כהנים זכו בו. אמר

עולה (9) עולה

עולה (11) עולה

אל הנער הזה התפללתי איר אלעזר שמואל מרה הלכה לפני רבו היה שנאמר וישחמו את הפי ויביאו את הנער אל עלי, משום דוישרמו את הפי הביאו הנער אל עלי אלא אמר להן עלי קראו כהן לתי ולשחט חוננה שמואל דהו מהדרי בתר כהן למישחט אמר להו למה לב לאהדורי בתר כהן למישחט ישחמה בור כשהו איתתו לקמיה דעלי אמר ליה מאן לך דא אמר ליה *מי כתיב ושחט הכהן והקריבו הכהנים כתיב *מקבלה ואילך מצות כהונה מכאן לשחמה שכשהו בור אמר ליה מיטר שפיר קא אמרת מיהו מרה הלכה בפני רבך את יוכל *המורה הלכה בפני רבו דייב מיתה אתיא הנה וקא צוהה קמיה אני האשה הנצבת עמכה בזה וגי' אמר לה שבקי לי דאעגושה ובעינא רחמי ויהיב לך רבא מיניה אמרה ליה אל הנער הזה התפללתי

(יא) כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו וגו', קרבן ראשית תקריבו אותם לה' ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח. פירש"י שתי הלחם של עצרת באים מן השאור וביכורים מן הדבש. ביאור הדברים כי כל אדם יש לו תאוה לכל חמדות העה"ז המכונים בדבש כי כמו שהדבש מתוק לחיך ורבוי מזיק כך כל חמדות העה"ז הם הכרחיים ורבוים מזיק, וזאת העצה היעוצה שישתמש האדם במוכרחות והמותר יחרים. והשאור הוא דוגמא אל היצר הרע כמ"ש ר' אלכסנדר בתפלתו (ברכות ז.) רצוננו לעשות רצונך אלא ששאור שבועיסה מעכב, וב' אלו הכרחיים למציאות האדם. כ"א לא ישתמש בצרכיו ההכרחיים המכונים בדבש ימות ולא יחיה ולא יהיו אבריו חזקים אף בריאים להטריח במצות ה', ואלמלא היצר הרע לא היה האדם נושא אשה ולא בונה בית ונמצא העולם חרב. וב' אלו קודמים בזמן אל עסק התורה והמצות כי אם לא יאכל תחילה קמח אין תורה, אבל עסק התורה ראשית במחשבה ובמעלה לפי שהשאור והדבש שהזכרנו אין בהם שלימות מצד עצמם לעלות לריח ניחוח לה' אך שהם ראשית והתחלה אל האדם שעל ידם הוא יכול לבא לירי שלימות הנפש.

עולה (12) עולה

על כן נאמר כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' כי מצד עצמם אין בהם שום צד שלימות אשר יעלה לריח נוח לה' אך קרבן ראשית תקריבו אותם, כדי להורות שהם ראשית והתחלה אל האדם להביאו לידי השלימות האמיתית אשר א"א להשיגו בלעד, ומזה הטעם אין מקריבין מהם כ"א השאור לקרבן ראשית כיום מ"ת כי התורה כמו תבלין אל היצר הרע והיו ב' הלחם של עצרת מן החמץ כי התורה שנתנה בו רפאות תהא לשריך, והביכורים באים מן הדבש כי בזמן שיתן אל ה' ראשית פרי אדמתו מכל מאכל אשר יאכל, או יאכל כל ימיו חולין שנעשו על טהרת הקודש כי זה הוראה שאכילתו על כוונה זו שהשלימות האמיתית הוא ראשון אצלו במחשבה. וכן טעם הביכורים הוא לשבר תאותו כמו שיתבאר בע"ה בפר' כי תבא.

כ"י יקר כ"י כ"י (14)

(א) והיה כי תבוא אל הארץ וגו'. לא מצינו לשון וירשתה וישבת בה כי אם כאן ובפר' המלך, לפי שאחר ישיבה וירושה ישמן ישראל ויבעט וישאלו להם עניני שררות ככל הגויים, כך בפר' ביכורים היתה הכוונה להכניע רום לבבם אשר אחר ירושה וישיבה ישיאם לבם לומר כי להם הארץ ובחרבם ירשוה וישכחו את ה', זה"ש והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלהיך נותן לך נחלה. כי באמת לא בתורת ירושה אתה בא אל הארץ כי בית והון נחלת אבות אבל מה' הארץ נתונה לך במתנה על מנת להחזיר אליו גמולו ולשמור כל מצותיו, ולבכך לא כן ידמה אלא

הוא, כי

אין דיון דברי התסידות על מראייהן הראשון, אלא צריף לעין ולהתבונן עד היכן תולדות המעשה מגיעות, כי לפעמים המעשה בעצמו יראה טוב, ודפי שהתולדות רעות, יתחייב להניחו. ואם יעשה אותו, יהיה חוטא ולא תסיד. הנה מעשה גדולה בן אחיקם (ירמיה מ) גלוי לעינינו, שמפני רוב תסידותו שלא לדון את ישמעאל לבן חובה או שלא לקבל לשון הרע, אמר ליוחנן בן קרת, שקר אתה דובר על ישמעאל. ומה גרם גרם שמת הוא ונפזרו ישראל, וכנה גחלתם הנשארה. וכבר יחס הכתוב אליו, הריגת האנשים אשר נהרגו, כאלי הרגם הוא. וכמאמרם ז"ל על פסוק (ירמיה מא), את כל פגרי האנשים

כ"י יקר כ"י כ"י (15)

כ מי שהדין נותן שכופין אותו לגרש אתו ולא רצה לגרש. בית דין של ישראל בכל מקום ובכל זמן מכין אותו עד שיאמר רוצה אני ויכתוב הגט והוא גט כשר. וכן אם [ה] הכוונה גוים ואמרו לו עשה מה שישראל אומרים לך ולחצו אותו ישראל ביד הגוים עד שיגרש [ה] הרי זה כשר. ואם הגוים מעצמן אנסוהו עד שכתב הואיל הדין נותן שיכתוב הרי זה גט פסול : ולמה לא בטל גט זה שהרי הוא אנוס בין ביד גוים בין ביד ישראל. שאין אומרים אנוס אלא למי שנלחץ ונדחק לעשות דבר שאינו מחוייב מן התורה לעשותו כגון מי שהוכה עד שמכר או נתן אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר שאסור לעשותו אין זה אנוס ממנו אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה :

כ"י יקר כ"י כ"י (16)

אשר הפה ביד גדולה. והפית השני גס-הוא חרב על-ידי תסידות כנה אשר לא נשקל במשקל צדק. במעשה דבר-קמצא אמרו, סבור רבנן לקרובה. אמר להם רבי זכריה בן אבוקולס, יאמרו, בעלי מומין קרבין לגבי מופת. סבור למקטלה. אמר להם רבי זכריה בן אבוקולס, יאמרו, מטייל מיום בקנשים יתרג. ביוסף וביוסף, הלך אותו-רשע והלשין את ישראל. בא המיסר והחריב ירושלים. והוא מה שאמר רבי יוחנן על זה, ענותנותו של רבי זכריה, החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגלתנו לבין האמות. הרי לה, שאין דיון בתסידות המעשה באשר הוא שם לבד, אך צריך לפנות כה נכה לקבל העדוין שיכול שכל האדם לראות, עד שידון באמת אינה יקשר יותר, העשיה או הפרישה. הנה התורה צוה (ויקרא יט), הוכח תוכיח את-עמיתך, וכמה פעמים יכנס אדם להוכיח חוטאים במקום או בזמן שאין דבריו נשמעים, וגורם להם להתפרץ יותר ברשעם ולחלל ה' להוסיף על חטאתם פשע.

וראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך ד'

והשפן עומד על ימינו לשטנו. (זכרי' ב')

17 סוף
ח"ק
סוף
סוף

1 והנה ידוע, כי דרך השטן הוא היצה"ר שמאלה, לסטרא
רמסאבותא, ולב חכם, זהו היצה"ט, לימינו. ויעויין בתנהומא שמות פ'
י"ח דרשתם ז"ל עה"כ וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו
(מלכים א' כ"ב) וכי יש שמאל למעלה, אלא אלו מימינים מטים לכף
זכות, ואלו משמאילים מטים לכף חובה ע"כ. ומכיון שכן, נשאלת השאלה,
מדוע עמד השטן על יד ימינו של יהושע הכהן הגדול, וכי מה לו לשטן
ולימין?

אלא הכונה היא כך. דהנה ידוע, שהשטן הוא היצה"ר, מטרתו
להכשיל בני אדם ולהטותם מן הדרך לצד שמאל. ואם השיג מטרתו,
עדיין אינו מרפה ידיו ומשתדל להכשילו שוב. ואם רואה היצה"ר, שאין
בכחו להטות את האדם שמאלה, אזי הוא פונה לימין, כלומר משתדל
הוא לדבר על לבו שיעשה מצוה כשבייל להמשיכו מן המצוה אל העברה,
ועל האדם שומה להיות תמיד ער ולהשגיח בעין פקוחה על היצר הרע,
לדעת לסוף דעתו ולהזהר ממנו בתכלית הזהירות, ואף אם יפתנו לעשות

מצוה, אל יאבה ואל ישמע אליו, כי מצוה שהיצה"ר משו
עברה כרוכה בה, וצריכים לברוח ממנה כמו מי שכורח מן הרי
כי יש שהיצה"ר מעיר את האדם בבקר משנתו, ומצוהו
בית הכנסת להתפלל בצבור, וכונתו לא אל התפלה בצבור, ז'
בין ישתבח ליוצר, או לדבר בשעת קריאת התורה דברים אב
לשון הרע ורכילות ועוד, הרי שהשיג מבוקשו בהטותו את
לימין יותר מאשר לצד שמאל.

וע"כ מעיד הכתוב כאן על השטן, שלא הי' יכול להטות
הכהן הגדול לצד שמאל, ולכן עמד לצד ימין, כלומר לדבר על
מונים, אבל הכתוב מגלה כונתו — "לשפנו", ולכן ילמוד ה
דרכיו ומעלליו של היצה"ר, למען שלא יכשל ח"ו ברשתו א.

18 הגניב לך עיניך בל קפסא

מכל אשר יעשה לאשמה בה (ה—כו)

1 ה"מאור ושמש" מביא בשם הרבי ר' מנדלי מרימנוב זצ"ל, כי לפני
בישראל כשהיה הקורא מסיים את פרשת ויקרא, היה הקהל נוהג — כדי
שלא לסיים בדבר רע — לקום מיד על רגליו ולקרוז בקול רם: "לא אל אשר
שבת מכל המעשים ביום השביעי (ראשי תיבות של "לאשמה בה").

ואפשר להסביר את הקשר שבין "לא אל אשר שבת" לכאן, שכן לפי
מה שכתוב בספרים הרי ענין שביתת שבת הוא כעין החזרת מעשה
בראשית ליוצר בראשית: כלומר, השם יתברך ברא את העולם ונתנו לאדם
"לעבדה ולשמרה" ("והארץ נתן לבני אדם"), וכל שבת קודש מחזיר אדם
מישראל לרבנו של עולם את יצירתו, כדי להפגין בזה את "זכות הבעלות"
של הבורא על כל הבריאה. והנה ה"גזול ונשבע על שקר" הרי כפר בזכות
הבעלות של הבורא לגבי חלוקת הממון והרכוש בעולם, על ידי זה שהוא
גזל רכוש זר ועוד נשבע על שקר; לפיכך כאשר "והיה כי יחטא ואשם" —
אזי "וכפר עליו הכהן לפני ד' ונסלח לו על אחת מכל אשר יעשה" — "לא אל
אשר שבת מכל המעשים ביום השביעי"...

(בשם גדול אחד)